

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
MESLEKÎ VE TEKNİK EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

GÜZEL SANATLAR LİSESİ

TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ

Öğretim Programı

2022

İÇİNDEKİLER

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI 3

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI	3
1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ	3
1.2.1. Değerlerimiz	4
1.2.2. Yetkinlikler	4
1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	5
1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI	6

2. TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI 7

2.1. TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI	7
2.2. TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİNE ÖZGÜ BECERİLER.....	7
2.3. TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR.....	8
2.4. KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU	9

3. TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI 10

3.1. KAZANIMLARIN YAPISI	10
3.2. ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI.....	11

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim; bilgi üretebilen ve bu bilgiyi hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünebilen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkıda bulunabilen bir bireyi tanımlamaktadır. Öğretim programları; bu niteliklere sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek şekilde salt bilgi aktarmaktan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanım ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Bu kazanım ve açıklamalar ile öğrenme çıktıları ilgili disiplinin yetkin, güncel ve geçerli olduğunu; eğitim öğretim sürecinin hayatla doğrudan ilişkili şekilde tasarlandığını gösterir niteliktedir. Bu kazanımlar ve bu kazanımların sınırlarını belirleyen açıklamalar; sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çerçevesinde bütünlüştürmüş bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde (TYÇ) ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzeydeki beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak
4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, TYÇ'de ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzeydeki beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, bir mesleğe ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak

1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünlüştürmüş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar, öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışlar arasındaki bütünlüğü sağlamaktadır. Değerlerimiz, toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlara aktarılacak öz mirasımızdır.

Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkıda bulunmasını sağlayan eyleme dayalı becerilerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori ve pratik bütünlüğünü sağlayan asli parçamızı oluşturmaktadır. Güncellik içinde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla arızidir ve bu sebeple sürekli gözden geçirmelerle güncellenerek yenilenmektedir.

1.2.1. Değerlerimiz

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde bulunmakta, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünüme ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatın rutin akışında karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceği, değerlerini benimseyen ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlara bağlıdır. Bundan dolayı eğitim sistemimiz, her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırmayı amaçlamaktadır. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarıya odaklanan, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Asli görevi temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmektir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi, değerleri kazandırma işlevini eğitim programlarını da kapsayan eğitim ortamıyla yerine getirir. Eğitim programı; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Bu anlayışla değerlerimiz öğretim programlarında ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan kök değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliktir. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına hem ilişkili olduğu alt değerlerle hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

1.2.2. Yetkinlikler

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler TYÇ’de belirlenmiştir. TYÇ, sekiz anahtar yetkinlik belirlemekte ve bunları aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

1. Ana dilde iletişim: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme, yorumlama (dinleme, konuşma, okuma, yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev, eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmadır.

2. Yabancı dillerde iletişim: Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim ve öğretim, iş yeri, ev, eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürler arası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları bireyin yeterlilik seviyesi, sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak farklı diller arasında değişiklik gösterecektir.

3. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler: Günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

4. Dijital yetkinlik: İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsamaktadır. Söz konusu yetkinlik; bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.

5. Öğrenmeyi öğrenme: Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme; bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.

6. Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Kişisel, kişiler arası ve kültürler arası yetkinlikleri içermektedir. Bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân sağlayacak, gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiyle, ulaşımları demokratik ve aktif katılım kararlılığıyla medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.

7. İnisiyatif alma ve girişimcilik: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade etmektedir. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil, işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında da desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olmayı ve iyi yönetimi desteklemeyi de kapsar.

8. Kültürel farkındalık ve ifade: Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdiridir.

1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Her birey birbirinden farklı kişisel özelliklere sahiptir. Bu sebeple öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin “herkese uygun”, “herkes için geçerli ve standart” olması insan doğasına ters-tir. Dolayısıyla ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme ve değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir yaklaşım değildir. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarında değil, eğitim uygulayıcılarında ve öğretmenlerdedir. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, bu çalışmalarda kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılabilecek ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.

3. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil, izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklardan dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genelgeçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencilerin akademik gelişimi tek bir yöntem veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece “bilme (düşünce)” için değil, “hissetme (duygu)” ve “yapma (eylem)” için de verilir; dolayısıyla eğitimde sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme ve değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programları geliştirilirken insanın çok yönlü gelişim özelliklerine dair bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi gözeten bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insanın gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında bireylerin yaş dönemlerine dair gelişim özellikleri gözetilerek destekleyici önlemler alınması önerilmektedir.

Gelişim, hayat boyu sürer fakat tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evrelerin başlangıç ve bitişleri de homojen değildir. Programlar bunu olabildiğince göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaç ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi belirli yönelimlerle karakterize edilir. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardılığı noktasında dikkate alınmış hem de derslerin sınıf düzeyinde dağılımı ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden öğrencinin edindiği bir kazanımın, onun gelişiminde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate almaları beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar ilgi, ihtiyaç ve yönelme açısından da kendini belli eder. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içinde farklı özelliklere sahiptir.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu evreler gelişim açısından riskli ve kritiktir. Söz gelimi ergenlik dönemi kimlik edinimi için kritik dönemdir ve eğitim bu dönemde kimlik edinimini destekleyici sosyal etkileşimleri artırır ve yönetir. Bu sebeple öğretmenlerin gelişim hızının yüksek olduğu zamanlarda öğrencilerin durumuna daha duyarlı davranması beklenir.

2. TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Dünya üzerinde var olan bütün müzikler genel olarak iki temel türe ayrılmaktadır. Bu türlerden ilki uluslararası müzik, diğeri ise ulusal müziktir. Türk müziği, Türk milletine ait ulusal bir müzik türüdür.

Türkler; tarih öncesi çağlardan beri var olan, köklü bir geçmişe ve kültürel birikime sahip büyük bir ulustur. Türkler, zaman içinde geniş bir coğrafyaya hâkim olmuş, buralarda kurdukları devletlerle ve yaptıkları çalışmalarla dünya kültür mirasına önemli katkılar sunmuştur. Bu zengin kültürel mirasın bir unsuru olan Türk müziği, derin ve çok boyutlu yapısıyla Türk kültür ve medeniyetinin önemli bir ayağını oluşturan seçkin bir yerdedir.

Türk Müziği Tarihi Dersi Öğretim Programı'nın uygulanmasıyla öğrencilerin Türk müziğinin ulusal bir müzik türü olduğunu, Türk müziğinde kullanılan üslup, yorum, eğitim, ses, dizi, makam anlayışı ve çalgıların Türk müziğine özel olduğunu, devletlerin tarihsel süreçte yaşadığı önemli olayların ulusal müziklerinde belirleyici unsur olması sebebiyle Türk müziğinin diğer müzik türlerinden farklı olduğunu, Türk dünyasını oluşturan devlet, ulus ve topluluk müziklerinin Türk müzik tarihi içinde farklı dönem ve evreler hâlinde incelendiğini öğrenmeleri hedeflenmektedir.

Hazırlanan programla öğrencilerin müzikal geçmişini tanıyan bir birey kimliği kazanması, nasıl bir müzik kültürüne sahip olduğunu anlaması, Türk müziği olgusunun tarihsel gelişimi ve değişimi hakkında bilgi sahibi olması, öğrendiği bilgilerle yeni düşünceler üretebilmesi amaçlanmıştır.

2.1. TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI

Bu programla öğrencilerin aşağıda belirtilen amaçlara ulaşmaları beklenmektedir:

- Müzik ve tarih ilişkisini kavramaları
- Ana hatları ile Türk müziğinin genel özelliklerini, tür ve alt türlerini ayırt etmeleri
- Türk müzik tarihinin dönemlerini kavramaları
- Her dönemin müzik insanlarını, müzik üretim ve icra ortamlarını tanımaları
- Dönem müziklerini toplu olarak seslendirmeleri
- Türk müziğinde meydana gelen dönemsel değişimleri karşılaştırmaları
- Türk müziğinin klasik Batı müziğine etkilerini ve klasik Batı müziğinin Türk müziğine etkilerini değerlendirmeleri
- Geçmişten günümüze Türk müziği eğitimi veren resmî ve resmî olmayan eğitim kurumlarını, geleneksel sohbet toplantılarını tanımaları
- Geleneklerini bilerek geleceğe bakmaları, geleneğe ilişkin yüksek bir farkındalıkla teknolojinin imkânlarını kullanarak mûsiki kültürüne hizmet etmeleri

2.2. TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİNE ÖZGÜ BECERİLER

Türk Müziği Tarihi Dersi Öğretim Programı ile ulaşılması beklenen alana özgü beceriler şunlardır:

- Tarihsel kavrama
- Tarihsel sorgulamaya dayalı araştırma
- Tarihsel sorun analizi ve karar verme
- İlişkilendirme
- Kronolojik düşünme
- Neden-sonuç ilişkisi kurma
- Değişim ve sürekliliği algılama
- Tarihsel empati

2.3. TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- Öğretmen, sınıf içi etkinlikler yaparak ve gruplar hâlinde araştırma ödevleri vererek öğrencileri yönlendirmelidir. Yapılan grup araştırmaları, soru-cevap ve diğer farklı yöntemlerle sınıf ortamında sunulmalıdır. Grup çalışmaları, öğrencilerin estetik duyarlılık içinde birbirine yardımcı olmasını, birbirlerinin çalışmalarını görebilmesini, yeni fikirlerin doğmasını ve olumlu ilişkilerin geliştirilmesini sağlar. Bu nedenle grup çalışmaları özendirilmeli ve desteklenmelidir. Bu bağlamda kitaptaki etkinlikler dışında dönem ya da evreyi belirleyen tarihî olayların araştırılması ve sınıfta sunulmasıyla öğrencilerin müzikal dönemleri daha iyi anlaması sağlanmalıdır. Sınırları belirlenen müzikal dönemler müzik tarihi için çok önemli olan kronolojik düşünmeye destek olacaktır.
- Müzik tarihinin dönemleri işlenirken müzik üretim ve icra ortamlarının üzerinde itina ile durulmalıdır. Zamanla meydana gelen müzikal değişimin anlaşılabilmesi için müzik tarihi dönemlerinin müzik üretim ve icra ortamları karşılaştırılmalıdır. Benzerlikler ve farklılıklar hakkında beyin fırtınası yapılmalıdır.
- Öğretmenin yapacağı bir planlama doğrultusunda müzikal dönemler sınıfta işlendikten sonra, işlenen müzikal dönemlerin özelliklerini yansıtan örnek müzikler sınıftaki tüm öğrencilerle toplu uygulama şeklinde seslendirilmelidir. Böylece müzikal dönemin melodik yapısı öğrencide farklı ve olumlu bir etki bırakacaktır.
- Öğretmen, öğrencilerin günlük hayatta karşılaşmadığı Türk müziği türlerinin örneklerini sınıfta öğrencilere etkinlik olarak dinletmelidir. Etkinlikleri uygularken ya da yeni etkinlikler geliştirilirken programda yer alan kazanım açıklamaları dikkate alınmalıdır.
- Programın uygulanması sürecinde öğrenci grubunun ilgileri, çevre özellikleri, ihtiyaçları, beklentileri ve hazır bulunuşluk düzeyleri dikkate alınmalıdır. Her öğrencinin başarabilme deneyimini yaşayabilmesi için öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurulmalı ve onlara fırsatlar yaratılmalıdır. Kazanımları pekiştirme sürecinde öğrencilere yeteri kadar süre verilmeli, bir kazanım yeterince pekiştirilmeden yeni kazanıma geçilmemelidir.
- Öğretmen, öğretim programını uygularken amaca uygun farklı öğrenme-öğretme yöntemleri de kullanabilir. Öğretmen, programda yer alan kazanımlara ve içeriğe bağlı kalmak koşuluyla bilgi takviyesi yapabilir, ödev ve projeler verebilir. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde kazanımların aktarılmasına yardımcı olabilecek farklı ve uygun görsel, işitsel, basılı materyallerden yararlanılabilir.
- Programın uygulanması sürecinde öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerini aktif olarak kullanmalarına olanak sağlayacak etkinlik ve çalışmalara yer verilmelidir.
- Öğrencilerin sanat zevki ve estetik duygularını geliştirmeleri amacıyla her türlü sanatsal etkinliği takip etmelerine önem verilmelidir.
- Değerler eğitimi kapsamındaki etkinlik, çalışma, araştırma konusu veya okuma parçalarına programda yer verilmelidir.
- Öğretmen; öğrencileri millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerler bakımından besleyici, öğrencilere demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösterici olmalıdır.

2.4. KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU

ÜNİTE	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran %
TÜRK MÜZİĞİ TARİHİNE GİRİŞ	5	18	25
TÜRK MÜZİĞİNDE DÖNEMLER	16	44	62
TÜRK MÜZİĞİ EĞİTİM KURUMLARI	5	10	13
TOPLAM	26	72	100

3. TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

3.1. KAZANIMLARIN YAPISI

Programda ünite temelli yaklaşım esas alınmıştır. Programda üç ünite bulunmaktadır. Kazanımlar; ünite numarası, konu numarası ve kazanım numarası esas alınarak numaralandırılmıştır. Kazanımlara ilişkin açıklamalar, sınırlamalar veya uyarılar kazanımı takip eden satırda italik yazı karakteriyle ifade edilmiştir. Kazanımların yapısı aşağıda şematik olarak gösterilmiştir.

Şekil 1. Kazanımların Yapısı

3.2. ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

1. TÜRK MÜZİĞİ TARİHİNE GİRİŞ

1.1. Müzik ve Tarih

1.1.1. Müzik ve tarih ilişkisini açıklar.

Müzik ile tarih genel olarak tanımlandıktan sonra müzik ve tarih ilişkisi üzerinde durulur.

1.1.2. Müzik tarihinin içeriğini açıklar.

Müzik tarihi ve Türk müzik tarihinin içeriği, kapsamı hakkında genel bilgiler verilir.

1.2. Ana Hatları ile Türk Müziği

1.2.1. Türk müziğinin genel özelliklerini açıklar.

Türk müziğinin sınıflandırılması konusunda bilgi verilir.

1.2.2. Türk müziği türlerini açıklar.

Türler, kavram ve içerik açısından ele alınır.

1.2.3. Türk müziğinin alt türlerini açıklar.

a) Alt türler kavram ve içerik açısından ele alınır.

b) Halk müziği, Türk sanat müziği, askerî müzik, cami müziği ve tasavvuf (tekke) müziği türleri ile Karadeniz türkü, zeybek, hoyrat, maya, peşrev, saz semâi, şarkı, fasıl, tekbir, mevlid, durak, semâ, semah, kalenderî alt türlerine yer verilir.

2. TÜRK MÜZİĞİNDE DÖNEMLER

2.1. Oluşum Dönemi

2.1.1. Türklerin tarih sahnesine çıkışından Asya Hun Devleti'nin kurulmasına kadar olan dönemdeki müzik üretim ve icra ortamlarının yapısını açıklar.

a) Türk kültürünün kökleri hakkında bilgi verilir.

b) Türk toplumunda müziğin rolü açıklanır.

c) Türklerin eski inançlarının müzik üretim ve icra ortamlarına etkisi açıklanır.

2.1.2. Asya Hun Devleti'nin kurulmasından İslamiyet'in kabulüne kadar olan dönemdeki müzik üretim ve icra ortamlarının yapısını açıklar.

a) Asya Hun Devleti'nin kurulmasının Türk müziğine etkileri açıklanır.

b) Sırasıyla Hunlarda, Kök Türklerde, Uygurlarda, Oğuzlarda müzik üretim ve icra ortamları açıklanır.

c) Hunlarla başlayan askerî müzik geleneğinin Çin'e kadar yayılması ve çevredeki toplumların kültürlerini etkilemesi üzerinde durulur.

2.1.3. Türklerin İslamiyet'i kabulünden Osmanlı Devleti'nin kuruluşuna kadar olan dönemde Türk müziğinde meydana gelen değişimleri açıklar.

a) Karahanlı, Gazneli, Büyük Selçuklu ve Anadolu Selçuklu Devleti'nin müzik üretim ve icra ortamlarının yapısı açıklanırken İslamiyet'in kabulünün Türk müziğine etkisi vurgulanır.

b) Dönemin müzik insanlarının biyografileri, çalışmaları ve Türk müziğine katkıları açıklanır.

2.1.4. Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan İstanbul'un Fethi'ne kadar olan dönemde Türk müziğinde meydana gelen değişimleri açıklar.

a) *Türk müziğinde meydana gelen değişimler ile bu dönemin Türk müziği üretim ve icra ortamlarının yapısı açıklanır.*

b) *Dönemin müzik insanlarının biyografileri, çalışmaları ve Türk müziğine katkıları açıklanır.*

2.2. Gelişim Dönemi

2.2.1. Gelişim Dönemi'nde Türk müziğinde meydana gelen değişimleri açıklar.

a) *Gelişim Dönemi'nin İstanbul'un Fethi'nden (1453) Lale Devri'nin bitimine (1730) kadar olan zaman dilimini kapsadığı bilgisi verilir.*

b) *Gelişim Dönemi Türk müziği üretim ve icra ortamlarına yer verilir.*

c) *Meşkhânenin müzik eğitimi açısından önemine yer verilir.*

2.2.2. Gelişim Dönemi'nin müzik insanlarını açıklar.

Lâdikli Mehmed Çelebi, Ahmetoğlu Şükrullah, Dimitri Kantemiroğlu, Ali Ufkî Bey, Hâfız Post, Sultan IV. Murad, Buhûrîzâde Mustafa İtrî Efendi ve Nâyî Osman Dede'nin biyografileri, çalışmaları ve Türk müziğine katkıları açıklanır.

2.3. Doruk Dönemi

2.3.1. Doruk Dönemi'nde Türk müziğinde meydana gelen değişimleri açıklar.

a) *Doruk Dönemi'nin Lale Devri'nin bitiminden (1730) mehterhânenin kaldırılmasına (1826) kadar olan zaman dilimini kapsadığı bilgisi verilir.*

b) *Doruk Dönemi Türk müziği üretim ve icra ortamlarına yer verilir.*

2.3.2. Türk müziğinin klasik Batı müziğine etkilerini açıklar.

Mehter müziğinden etkilenen Ludwig van Beethoven ve Wolfgang Amadeus Mozart'ın eserlerinden örnekler verilir.

2.3.3. Doruk Dönemi'nin müzik insanlarını açıklar.

III. Selim, Zaharya, Tamburî Mustafa Çavuş, Vardakosta Ahmed Ağa, Hacı Sâdullah Ağa, Küçük Mehmed Ağa, Tamburî İshak, Abdülbâki Nâsır Dede ve Hamparsum Limonciyan'ın biyografileri, çalışmaları ve Türk müziğine katkıları açıklanır.

2.4. Değişim Dönemi

2.4.1. Değişim Dönemi'nde yapılan reformların Türk müziğine etkilerini açıklar.

a) *Değişim Dönemi'nin mehterhânenin kaldırılmasından (1826) Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasına (1923) kadar olan zaman dilimini kapsadığı bilgisi verilir.*

b) *Osmanlı Devleti'nin müziğe bakış açısını göstermesi bakımından Muzika-yi Hümâyunun kurulmasının önemli bir olay olduğu vurgulanır.*

c) *Değişim Dönemi Türk müziği üretim ve icra ortamlarına yer verilir.*

2.4.2. Klasik Batı müziğinin Türk müziğine etkilerini açıklar.

2.4.3. Değişim Dönemi'nin müzik insanlarını açıklar.

Hacı Ârif Bey, Zekâî Dede, Neyzen Aziz Dede, Giuseppe Donizetti, Tamburî Cemil Bey ve Ali Sâlâhî Bey'in biyografileri, çalışmaları ve Türk müziğine katkıları açıklanır.

2.5. Atılım Dönemi

2.5.1. Atılım Dönemi'ndeki reformların Türk müziğine etkisini açıklar.

- a) *Atılım Dönemi'nin Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması (1923) ile Hüseyin Sadeddin Arel'in İstanbul Belediye Konservatuvarına atanması (1943) arasındaki zaman dilimini kapsadığı bilgisi verilir.*
- b) *Müzikte meydana gelen değişimlerin giderek hız kazandığı ve Batı müziğinin resmî eğitim kurumlarında öncelikli olarak öğretildiği vurgulanır.*
- c) *Atılım Dönemi Türk müziği üretim ve icra ortamlarına yer verilir.*

2.5.2. Atılım Dönemi'nin müzik insanlarını açıklar.

İsmâil Hakkı Bey, Halit Lemi Atlı, Suphi Ezgi, Hüseyin Sadeddin Arel, Salih Murat Uzdilek, Ekrem Hulûsi Karadeniz, Rauf Yektâ Bey, Mustafa Yesârî Âsım Arsoy, Münir Nurettin Selçuk, Mesut Cemil Tel ve Mahmut Ragıp Gazimihal'in biyografileri, çalışmaları ve Türk müziğine katkıları açıklanır.

2.6. Yeni Dönem

2.6.1. Yeni Dönem'de Türk müziğinde meydana gelen değişimleri açıklar.

- a) *Yeni Dönem'in 1943 yılından günümüze kadar geçen zaman dilimini kapsadığı bilgisi verilir.*
- b) *Yeni Dönem'in Türk müziği üretim ve icra ortamlarına yer verilir.*

2.6.2. Yeni Dönem'in müzik insanlarını açıklar.

Alâeddin Yavaşca, Selâhattin İçli, Sadeddin Kaynak, Melahat Pars, Semahat Özdenes, Neveser Kökteş, Refik Talat Alpman, Ruşen Ferit Kam, Cevdet Çağla, Yorgo Bacanoz, Hasan Ferit Alnar, Selâhattin Pınar, Avni Anıl, Zeki Müren, Reşat Aysu, Cınuçen Tanrıkorur ve Rakım Erkutlu'nun biyografileri, çalışmaları ve Türk sanat müziğine katkıları açıklanır. Muzaffer Sarısözen, Âşık Veysel, Muharrem Ertaş, Hacı Taşan, Neşet Ertaş, Çekiç Ali, Ali Ekber Çiçek, Âşık Mahsuni Şerif, Murat Çobanoğlu, Şeref Taşlıova, Âşık Ali İzzet Özkan, Özay Gönülüm, Ferruh Arsunar, Sadi Yaver Ataman, Nida Tüfekçi, Yücel Paşmakçı, Halil Bedîi Yönetken, Kemal İlerici'nin biyografileri, çalışmaları ve Türk halk müziğine katkıları açıklanır.

3. TÜRK MÜZİĞİ EĞİTİM KURUMLARI

3.1. Resmî Olmayan Eğitim Kurumları ve Geleneksel Sohbet Toplantıları

3.1.1. Resmî olmayan eğitim kurumlarının müzik eğitimine katkılarını açıklar.

Semâ ve semah törenleri üzerinde durulur.

3.1.2. Geleneksel sohbet toplantılarının müzik eğitimine katkılarını açıklar.

Evlere ve konaklarda yapılan musiki sohbetlerine, yaren sohbetlerine, kürsü başı gecelerine, sıra gecelerine, kış yarısına ve saya gezmesine yer verilir.

3.2. Resmî Eğitim Kurumları

3.2.1. Enderun okullarının müzik eğitimine katkılarını açıklar.

- a) *Enderunda verilen eğitimle ilgili bilgi verilir.*
- b) *Meşk usulüne yer verilir.*
- c) *Meşk usulüyle verilen müzik eğitiminin basamakları açıklanır.*

3.2.2. Mehterhânenin müzik eğitimine katkılarını açıklar.

Usul eğitimine ve mehterhâne bölüklerinin yapısına yer verilir.

3.2.3. Türk müziği eğitimi veren resmî eğitim kurumlarının özelliklerini açıklar.

Türk müziği eğitimi veren okullarda yetişen öğrencilerin hangi müzikal alanlara yönelebileceklerine yer verilir.